



SMILTENES NOVADA PAŠVALDĪBAS DOME

Reģ. Nr.90009067337, Dārza iela 3, Smiltene, Smiltenes novads, LV-4729

tālr.: 64774844, e-pasts: dome@smiltenesnovads.lv

LĒMUMS

Smiltene

2022.gada 25. maijā

Nr. 226
(protokols Nr. 12, 4.§.)

Par pašvaldības tiešo līdzdalību SIA “Smiltenes NKUP”

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 7.panta pirmo daļu publiskai personai, tai skaitā pašvaldībai, ir pienākums ne retāk kā reizi piecos gados pārvērtēt katru tās tiešo līdzdalību kapitālsabiedrībā un atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem. Saskaņā ar šī likuma Pārejas noteikumu 30. punktu pašvaldības, kuras administratīvi teritoriālās reformas ietvaros apvienoja un kuras bija kapitāla daļu turētājas kapitālsabiedrībā, neveica šā likuma 7. pantā noteikto pienākumu, savukārt administratīvi teritoriālās reformas ietvaros jaunizveidotām novadu pašvaldībām jāizpilda šā likuma 7. pantā noteiktais pienākums līdz 2022. gada 1. jūnijam. Ņemot vērā to, ka Smiltenes novada pašvaldības dome ir 100% kapitāla daļu turētāja pašvaldības SIA „Smiltenes NKUP” (turpmāk – Kapitālsabiedrība) un iepriekšējā Smiltenes novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) līdzdalība Kapitālsabiedrībā ir vērtēta 2015.gadā, Pašvaldībai ir pienākums no jauna izvērtēt tās līdzdalības atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) prasībām.

Atbilstoši VPIL 88.panta pirmajai daļai, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem: 1) tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā; 2) publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai; 3) tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai. VPIL 88.panta otrajā daļā noteikts, ka publiska persona pirms kapitālsabiedrības dibināšanas vai līdzdalības iegūšanas esošā kapitālsabiedrībā veic paredzētās rīcības izvērtējumu, ietverot arī ekonomisko izvērtējumu, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt šā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus. Veicot izvērtējumu, publiska persona konsultējas ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā minēto, Smiltenes novada pašvaldības domei (turpmāk – Dome) ir jāpieņem lēmums, kurā tai jāizvērtē Smiltenes novada domes (turpmāk – Pašvaldība) līdzdalības SIA “Smiltenes NKUP”, proti, vai SIA “Smiltenes NKUP” komercdarbības veikšana atbilst kādai no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmajā daļā noteiktajām pazīmēm, kā arī jānosaka SIA “Smiltenes NKUP” vispārējais stratēģiskais mērķis.

1. Par atbilstību Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta nosacījumiem

Publiskās personas, tostarp pašvaldības, parasti darbojas publisko tiesību jomā, un tikai izņēmuma gadījumos tās var darboties privāto tiesību jomā. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87. panta pirmo daļu publiska persona privāto tiesību jomā darbojas šādos gadījumos:

- 1) veicot darījumus, kas nepieciešami tās darbības nodrošināšanai;
- 2) sniedzot pakalpojumus;
- 3) veicot komercdarbību.

Gadījumi, kuros publiskās personas ir tiesīgas nodarboties ar komercdarbību, ir noteikti Valsts pārvaldes iekārta likuma 88. panta pirmajā daļā, proti:

- 1) ja tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
- 2) nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols, tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā pakalpojuma pieejamību;
- 3) stratēģiski svarīgā nozarē;
- 4) jaunā nozarē;
- 5) nozarē, kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi;
- 6) nozarē, kurā atbilstoši sabiedrības interesēm nepieciešams nodrošināt augstāku kvalitātes standartu.

Saskaņā ar minētā panta otro daļu komercdarbības veikšanai publiska persona (publiskas personas) saskaņā ar likumu dibina kapitālsabiedrību.

Smiltenes novada dome 2013. gada 24. aprīlī pieņēma lēmumu (sēdes protokols Nr. 7., 3.§.) “Par jomas nozīmīguma izvērtēšanu komunālo pakalpojumu sniegšanai Smiltenes novadā” (turpmāk – Pirmais lēmums). Lēmumā Dome izvērtēja kapitālsabiedrību, tajā skaitā - SIA “Smiltenes NKUP”, komercdarbības atbilstību Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmajai daļai un nolēma noteikt, ka ūdens apgādes un notekūdeņu savākšanas pakalpojumu sniegšana saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas 3. punktu ir Pašvaldībai stratēģiski svarīga nozare. Lēmuma pamatojumā tika konstatētas arī citas Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmajai daļai atbilstošas SIA “Smiltenes NKUP” komercdarbības pazīmes:

- pašvaldība, kas ir SIA “Smiltenes NKUP” kapitāla daļu īpašniece, veikusi būtiskus ieguldījumus kapitālsabiedrībā infrastruktūrā (840 531,00 eiro), uzņemoties arī ilgtermiņa saistības, par kurām ir sniegti pašvaldības galvojumi (par kopējo summu 650 000 eiro, tajā skaitā - projekta "Ūdenssaimniecības attīstība Austrumlatvijas upju baseinos" realizācijai - 450 000 eiro, projekta "Ūdenssaimniecības attīstība Smiltē 2.kārta" realizācijai 200 000 eiro);
- papildus minētajam SIA “Smiltenes NKUP”, lai nodrošinātu likuma “Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas īstenošanu, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas infrastruktūrā ir investējis un realizējis ūdenssaimniecības projektus par kopējo summu 3 789 289,00 eiro;
- bez iepriekšminētā kapitālsabiedrība realizējusi daudzdzīvokļu dzīvojamo māju energoefektivitātes paaugstināšanas projektus par kopējo summu 2 094 097 eiro.

Atkārtoti izvērtējot Pašvaldības līdzdalību SIA “Smiltenes NKUP” arī ar 2015. gada 30. decembra lēmumu (turpmāk – Otrais lēmums) Smiltenes novada domes līdzdalība SIA “Smiltenes NKUP” tika atzīta par atbilstošu Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta nosacījumiem.

2021. gada 19. janvārī Pašvaldība saņēma ZAB “BDO Law” sagatavoto Smiltenes novada pašvaldības līdzdalības kapitālsabiedrības izvērtējuma atzinumu (turpmāk – Atzinums), kurā atzīts, ka Pašvaldības līdzdalība SIA “Smiltenes NKUP” ūdenssaimniecības pakalpojuma nodrošināšanai ir nepieciešama iedzīvotāju interesēs, pastāvot tirgus nepilnībai, pašvaldībai ir jāsaglabā līdzdalība SIA “Smiltenes NKUP” arī nekustamā īpašuma pārvaldīšanas pakalpojuma nodrošināšanai, tomēr ārtelpu uzkopšanas un kapu apsaimniekošanas pakalpojuma jomā papildus jāveic privātā sektora tirgus dalībnieku piedāvājuma izvērtējums, lai pārliecinātos, ka pieņemtais lēmums par pašvaldības

kapitālsabiedrības iesaisti attiecībā uz ārtelpu uzkopšanas un kapu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu atbilst sabiedrības interesēm un ir ekonomiski izdevīgākais variants.

Ievērojot Atzinumā secināto, 2021. gada 5. jūlijā Pašvaldība saņēma ZAB “BDO Law” sagatavoto Smiltenes novada pašvaldībai piederošās kapitālsabiedrības SIA “Smiltenes NKUP” ārtelpu uzkopšanas pakalpojuma (tajā skaitā sabiedrisko tualetu uzraudzības, kopšanas un uzturēšanas pakalpojuma), kapu apsaimniekošanas pakalpojuma (turpmāk – Pamata pakalpojumu grupas pakalpojumi) un labiekārtošanas tehnikas un inventāra nomas un pārvietojamo biotualetu nomas pakalpojuma (turpmāk – Papildu pakalpojumu grupas pakalpojumi) tirgus izvērtējumu (turpmāk – Tirgus izvērtējums).

2022. gada maijā, atbilstoši Konkurences padomes atzinumam ZAB “BDO Law” izstrādāja izvērtējuma papildinājumus.

Tirgus izvērtējumā norādīts, ka kapitālsabiedrība savas pamatdarbības ietvaros cita starpā nodrošina ārtelpu uzkopšanas, kapsētu apsaimniekošanas un sabiedrisko tualetu uzraudzības, kopšanas un uzturēšanas pakalpojumus Smiltenes pilsētas iedzīvotājiem un papildu pakalpojumus (tehnikas un inventāra nomu) Smiltenes pilsētas un Smiltenes novada iedzīvotājiem brīvā tirgus ietvaros. Tādējādi tā faktiski darbojas trīs tirgos: uzkopšanas pakalpojumu tirgū, kas nodalāms atsevišķos segmentos – ārtelpu uzkopšanas pakalpojumos (ārtelpas uzkopšana un kapu apsaimniekošana) un telpu uzkopšanas pakalpojumos; labiekārtošanas tehnikas un inventāra nomas tirgū; pārvietojamo biotualetu nomas tirgū. Uzkopšanas pakalpojums, tajā skaitā arī tajā ietvertais kapu apsaimniekošanas pakalpojums un sabiedrisko tualetu uzraudzības, kopšanas un uzturēšanas pakalpojums, no pieprasījuma puses nav aizstājams ar citiem pakalpojumiem. Pieprasījumu labiekārtošanas tehnikas un inventāra nomas tirgū pašu par sevi var aizvietot, tādējādi pieprasījums labiekārtošanas tehnikas un inventāra nomas tirgū pēc būtības ir aizstājams un elastīgs, jo patērētājiem ir alternatīvas izvēles iespējas, ko ietekmē pakalpojuma izcenojums. Tirgus izvērtējums un Kapitālsabiedrības darbības atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma (VPIL) 88. pantam. Izvērtējumā tika secināts, ka pamata pakalpojumu jomā pastāv tirgus nepilnība, jo privātie tirgus dalībnieki nav ieinteresēti nodrošināt pakalpojumu pilnā apmērā atbilstoši izvirzītajām prasībām un kapitālsabiedrība nav ļaunprātīgi izmantojusi savu dominējošo stāvokli pamata pakalpojumu jomā, bet konkurentiem un potenciālajiem konkurentiem nav intereses par konkrēto tirgus daļu, tādēļ piedāvājums faktiski aprobežojas tikai ar Kapitālsabiedrību. Nav identificējami apstākļi, kas liecinātu, ka kapitālsabiedrībai būtu dominējošs stāvoklis attiecībā uz tās sniegtajiem papildu pakalpojumiem labiekārtošanas tehnikas un inventāra nomas tirgū un pārvietojamo biotualetu nomas tirgū. Patērētāju interesēs ir stabila un nepārtraukta pamata pakalpojumu saņemšana (pašvaldības autonomo funkciju izpilde), un šobrīd neviens cits risinājums nesniedz pamatotu pārliecību, ka pakalpojums varētu saglabāt esošo kvalitātes līmeni, to nododot vairākiem privātajiem tirgus dalībniekiem. Arī deleģējot funkciju izpildi, Pašvaldība saglabā atbildību par tās izpildes kvalitatīvu un nepārtrauktu nodrošinājumu patērētājam, līdz ar to Pašvaldībai jebkurā gadījumā būtu jādomā par pakalpojuma nepārtrauktas nodrošināšanas garantēšanu, kas šajā gadījumā radītu augstas alternatīvās izmaksas. Pašvaldības mērķis nedrīkst būt funkcijas izpildes nodošana privātpersonai per se, nerēķinoties ar iedzīvotāju vajadzībām un valsts resursu lietderīgu un saprātīgu izlietošanu, tajā skaitā, bet ne tikai – rīkojot publiskos iepirkumus ar mērķi pārliecināties, ka kapitālsabiedrība ir vienīgais pretendents. Tā vietā ir jāveic regulāra tirgus situācijas apzināšana kā no ekonomiskā, tā juridiskā aspekta.

Tirgus izvērtējumā konstatēts, ka gan Pamata pakalpojumu grupas pakalpojumi, gan Papildu pakalpojumu grupas pakalpojumi ir vērsti uz Smiltenes pilsētas un Smiltenes novada iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu, ir saistīti ar Pašvaldības autonomās funkcijas izpildi, un atbilstoši Tirgus izvērtējumā konstatētajam novērš tirgus nepilnību un ir uzskatāmi par ekonomiski lietderīgāko tirgus nepilnības risinājumu.

Līdz ar to kopumā SIA “Smiltenes NKUP” komercdarbība atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas 1. punktam, un secīgi kopumā arī 3. punktam, jo Pašvaldības dalība SIA “Smiltenes NKUP” ir nepieciešama, lai nodrošinātu svarīgu sabiedrības interešu īstenošanu Pamata

pakalpojumu grupas pakalpojumu un Papildu pakalpojumu grupas pakalpojumu jomā pašvaldības administratīvajā teritorijā, lai tiem būtu iespējams realizēt savas tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Šajā gadījumā konstatējama SIA “Smiltenes NKUP” komercdarbības atbilstība Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta pirmās daļas 1. punktam.

Ņemot vērā minēto, kā arī lēmumā un Tirgus izvērtējumā ietverto pamatojumu, secināms, ka Pašvaldības līdzdalība SIA “Smiltenes NKUP” atbilst Likuma 4.panta nosacījumiem un līdz ar to tai ir saglabājama tieša līdzdalība SIA “Smiltenes NKUP”.

II. Vispārējais stratēģiskais mērķis

SIA “Smiltenes NKUP” ir Smiltenes novada pašvaldības dibināta kapitālsabiedrība, kurai pieder visas kapitāla daļas.

Saskaņā ar SIA “Smiltenes NKUP” dibināšanas lēmumu kapitālsabiedrības dibināšanas mērķis bija izveidot finansiāli dzīvotspējīgu ilgtermiņa risinājumu dzeramā ūdens ieguvē, sagatavošanā un piegādē patērētājam; notekūdeņu savākšanā, novadīšanā līdz attīrīšanas iekārtām, attīrīšanā; ūdensvada un kanalizācijas tīklu apkalpošanā un remontā; nekustamo īpašumu pārvaldīšanā; pilsētas parku, ielu un apstādījumu kopšanā; kapu apsaimniekošanā.

Vairāk nekā 29 gadus pēc SIA “Smiltenes NKUP” dibināšanas konstatējams, ka Dibināšanas līgumā izvirzītie kapitālsabiedrības mērķi un uzdevumi tiek īstenoti.

Kapitālsabiedrības vīzija – būt novadā atzītam paraugam dzeramā ūdens ieguvē, sagatavošanā un piegādē patērētājam; notekūdeņu savākšanā, novadīšanā līdz attīrīšanas iekārtām, attīrīšanā; ūdensvada un kanalizācijas tīklu apkalpošanā un remontā, arī nekustamo īpašumu pārvaldīšanu; pilsētas parku, ielu un apstādījumu kopšanu; kapu apsaimniekošanu jomā, ko atzīst partneri un sabiedrība. 2019. gadā Pašvaldība SIA “Smiltenes NKUP” ieguldījusi 191 000,00 eiro.

Kapitālsabiedrības vērtības ir profesionāli darbinieki, kvalitatīvi pakalpojumi, izglītoti klienti un labāko pieejamo tehnoloģiju izmantošana.

Kapitālsabiedrības pamatuzdevums ir nodrošināt iedzīvotājiem dzeramā ūdens un kanalizācijas tīklu apkalpošanu, arī nekustamā īpašuma pārvaldīšanu; pilsētas zaļumsaimniecības kopšanu; kapu apsaimniekošanu.

SIA “Smiltenes NKUP” vidēja termiņa darbības stratēģijas 2019.-2021. gadam kā kapitālsabiedrības vispārējie stratēģiskie mērķi norādīts, ka par kapitālsabiedrības galveno stratēģisko mērķi publisko pakalpojumu sniegšana likumā noteiktās kompetences ietvaros, lai nodrošinātu sabiedrības vajadzību ievērošanu šo pakalpojumu saņemšanā Smiltenes pilsētas un Smiltenes pagasta administratīvajā teritorijā, kā galvenos mērķus noteicot:

- 1) nodrošināt ūdensapgādes pakalpojumus visiem pakalpojumu saņēmējiem;
- 2) nodrošināt notekūdeņu savākšanas pakalpojumus visiem pakalpojumu saņēmējiem;
- 3) nodrošināt kvalitatīvus namu apsaimniekošanas pakalpojumus visiem pakalpojumu saņēmējiem;
- 4) nodrošināt teritorijas labiekārtošanas pakalpojumu.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, Smiltenes novada pašvaldības domes Finanšu un attīstības jautājumu pastāvīgās komitejas 2022. gada 18. maija atzinumu (sēdes protokols Nr. 7) un pamatojoties uz likuma “Par pašvaldībām” 14.panta pirmās daļas 1.punktu, 15.panta pirmās daļas 1. un 2. punktu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta pirmo daļu, 88.panta pirmo, otro un ceturto daļu, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4.panta pirmo daļu, 7.panta pirmo un otro daļu, pārejas noteikumu 30.punktu, atklāti balsojot ar 10 balsīm “PAR” (Astrīda Harju, Mārtiņš Vīgants, Gita Mūrniece, Raivis Vizulis, Andris Abrāmovs, Dainis Aļeksējevs, Inga Ērgle, Edgars Avotiņš, Ainārs Mežulis, Otārs Putrālis), “PRET”- nav, “ATTURAS” - nav,

Smiltenes novada pašvaldības dome

NOLEMJ:

1. Atzīt Smiltenes novada domes līdzdalību SIA “Smiltenes NKUP” par atbilstošu Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 4. panta nosacījumiem.
2. Noteikt, ka SIA “Smiltenes NKUP” vispārējais stratēģiskais mērķis cita starpā ir arī labvēlīgas dzīves vides nodrošināšana Smiltenes pilsētas un Smiltenes novada iedzīvotājiem, kas ietver Pamata pakalpojumu grupas pakalpojumu un pēc vajadzības arī Papildu pakalpojumu grupas pakalpojumu sniegšanu pašvaldības iedzīvotājiem, tādā veidā, kas nodrošina nepārtrauktu un efektīvu pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem.
3. Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas dienu.

Domes priekšsēdētājs

E. Avotiņš